

A kővé vált szövőszék és Julis néne

Messze, messze, Nyitraországban van egy hegy, a Zobor. Fenyvesében sétálgat minden holdas éjszakán, nótaszóra táncot lejt egy tündérfiú s egy tündérlány. Napsugaras vasárnapon zeng, csattog a rengeteg, s rigóval feleselnek vidám nyitirai gyerekek. Furcsa látvány a fenyők közt egy kővé vált szövőszék. Előtte a nyitirai asszony mintha most is dolgoznék.

Hogy került ez a Zoborra hajdanán? Így mesélte el nekem egy barna arcú nyitranagykeri lány:

Nyitraországban örökkéig istenfélő nép lakott. Imádsággal szenteltek meg ott minden ünnepnapot. Pihent ilyenkor az eke, sulyok, lapát és rokka. Készen várt a vendégre a finom töltött káposzta. Legszebb ünnep volt – s ma is az – piros pünkösöd ünnepe. Zoborra gyűlt e napon a búcsúsok nagy tömege. Szűzmáriás zászlók alatt jöttek ifjak és vének. Hegyen-völgyön általzengett a sok istenes ének. Frissen meszelt házak között hömpölyögtek, mint az ár... Emitt virág várta őket, amott gyertyaszál. A menethez csatlakozott Zobor minden lakója. Tiszta fehér selyem volt a lányok új lobogója. Csak Julis néne nem vett részt se búcsún, se ünnepen. Kattogott a szövőszéke úgy, mint máskor, odabenn. Hívogatott kinn a harang... Égre szárnyalt az ének... Ám ökelme fittyet hányt az úr szent rendelésének.

– Nincs időm most imádkozni – hajtogatta kevélyen, s vetélőjét ide-oda tologatta serényen. – Imádkozzék más helyettem. Hisz' vannak ott maj' hatszázan! Ma estére, török-szakad, kész kell legyen a vászنام!

A kéttornyú, nagy templomban ültek már a búcsúsok. Egymás mellett, ahogy illik, gazdagok és koldusok. Elmerültek az imában s nem ügyeltek, hogy kívül elbújt a Nap fényes arca és felhőre felhő gyűlt.

Egyszerre csak dördült az ég, s rettenetes szél támadt. Lesodorta a háztetőket, kiszaggatta a fákat. Julis nénit s szövőszékét, mint a pelyhet felvette, s valahol a Zoboron, a rengetegbe letette... S mintha azért jött volna csak: ahogy támadt, el is ült. Mire véget ért a mise: az ég szépen kiderült. Ám a Julis néni háza helyén romhalmaz meredt... Körülötte a tarolt föld most is megremegett. Mintha csak azt hirdette volna: „Ma nagy dolog történt itt.” Eljött az Úr, s megbüntette, ki megszegte törvényit. Mikor véget ért a búcsú és a zarándoksereg átall vonult a Zoboron, furcsa látvány lepte meg: Ott szürkéllett a szövőszék kőalakban a rengeteg közepén, s előtte ült – kővé válva – a káromkodó Julis néne...

„Hat napon át munkálkodjál, hetediken pihenj!” E szavakkal Isten ma is minden embernek üzen. Neki szenteljük e napot, ki teremtett és megtart. Ha betartjuk parancsait, elkerülünk minden bajt.

Kecskepásztor

I.

Egyszer egy kis kecskepásztorfiú valahol Perzsia hegyein, dombjain amint nyáját legeltette az alkonyi fényben: kapta magát, elővette furulyáját s édes dalban zokogta el minden baját-bűjét. Felkapta a szél a hangot, s elvitte messzire: Tündérország aranyalmát termő dús kertjébe. Elmerengett a bús nótán tündérkirály lánya, s csak felpattant a hattyúktól vont híres fogatra. Szemvillanás... s már ott állott a kis pásztor előtt; fényessége beragyogta az egész legelőt. Hát még mikor szóra nyílt gyönyörű kis szája! Szégyenében hallgatott az erdő csalóánya.

– Hallottam ám a nótát, pásztorfiú, lelkem. S úgy gondolom: igen nagy bú lakhat a kebledben. Mondd el gyorsan a bajodat, hadd segítek rajta! Tündérkirály leányának van arra hatalma.

– Nem olyan nagy az én bajom, szépséges szép tündér! Nem epedek sem aranyért, sem pedig ezüstért. Csak unom már a dombokat, alig zöldellő rétet; unom a sok kecskét, mely köröttem béget. Szeretnék már egyszer én is úri fiú lenni: fehér lovon kürtszó mellett vadászatra menni! Amott túl a grófi várban, szintén van egy legény: tedd, hogy véle – csak egy hétre – helyet cseréljek én!

Alig hangzott el a pásztor furcsa kívánsága, máris ott állt az öreg gróf belső szobájában. Piros bársony a zekéje s minden arcvonása az irigyelt gróf, úrficska szép arcának a mása. Csak a szíve maradt olyan, amilyen volt: tiszta, mint a forrás, melynek vizét a nap heve issza. S oly együgyű, mint a kecskéké, melyet őrzött éppen.

Nem várta, hogy megszólítsák illendően, szépen, hanem – mintha öreganyja kunyhójában volna – két karját a mogorva gróf nyaka köré fonta:

– Édesapám, halli-e kend? Figyeljen a számra! Miért nem enged felülni a kis fehér csikóra? Ha estig egy-két vadat kapnék puszkavégre: édesanyám megfőzhetné holnap délebedre.

Az öreg gróf csak hápogott. Úgy látszott, a guta azon nyomban meglegyinti. Inas, szakács, kukta, s egyéb cseléd szaladt össze a bőszengetésre. Ordított, hogy a nevelőt idézzék eléje.

– Hanem addig vigyétek el innen ezt a kölyköt, s zárjátok a nagy toronyba! Meg ne lássam többet! Így beszélni az atyjával. Így beszélni vélem? Azt kell hinnem, hogy egy kerék meglódult fejében.

A kis kecskepásztorfiú rúgott, kapált, ámde mindhiába. Egy erős kéz betuszkolta a toronyszobába. Rá is zárult szegényre a nehéz faajtó. Már bizony onnan ki nem hallik se sóhaj, se jajszó.

II.

Nemrégiben a síkár dombok, darabka rétek volt a világa: nappal napfénybe öltözött, este holdsugárba. Füttye, dala felhallatszott a kékellő égig, melynek útját a földről fel víg madarak mérik, s most – egy dohos szoba mélyén – álmélkodik róla, hogy sorsában megnyugodni sokkal jobb lett volna, mint esztelen kívánsággal zaklatni a tündért, ki a furcsa varázslatot csinálta kedvéért. Hát még mikor a nevelő – könyvvel a kezében – bejött hozzá, és így szólt szörnyű rossz kedvében: „Holnap délig készítse el ezt a latin leckét!” Ki írhatná le a pásztor gondját és keservét!

Mert bizony ő csak a furulyát tudta fújni szépen. A latinhoz, az algebrahoz annyit értett éppen, mint a kecskéi. Nem járatta őt az anyja semmilyen iskolába.

Így aztán még a kezébe se vette a könyvet. Széket húzni az ablakhoz ezerszerte könnyebb! Felállott rá s kitekintett a dimbes-dombos tájra: szembe véle, a dombháton legelésztek a kecskéi. A kecskék között – gonosz varázs! – a gróf úrfi állott. Vállán pásztorarizsnya lógott: s látszott arcán, hogy a pásztorokodáshoz éppen annyit értett, mint a szegény pásztor az ő sok könyvéhez.

Élt is a jó alkalommal a nagyfogú farkas, s kiválasztott magának egy zsenge pöttyös kisgidát. Szőrös mancsát már nyújtotta érte. Hejh, hogy belenyilallt a kis pásztor szívébe!

Kedvence volt az a helyes pöttyös gida, s most elnézze, hogy szegénykét megejti az ármány?! Mint egy szöcske pattant fel az ablak peremére. Jaj, de százméteres mélység ásított feléje! Ám fontolni, latolgatni nem volt idő mostan: mindjárt eltűnik a gidus a farkastorokban.

– Uram, segíts! – fohászzkodott s leugrott a mélybe. Vaksötétség borult rögtön agyára, szemére...

III.

Egyszerre csak az ismerős csengettyűszóra ébredt. Körülötte nagy békésen nyája legelészett. Furulyáját a szépséges tündérleány fújta: bűvös-bájos dallamokat csalt belőle ujjja.

– Nos – mondotta, s ránevetett a pásztorgyerekre –, úgy látom, a grófi élet se-hogy sincs ínyedre! Sose búsulj! Nem való az, csupán csalfa álom! De remélem, hogy te sokat okultál az álmon. Nem veted meg a dimbes-dombos legelőket, nem unod a kecskéket, gidákat melyek körötted mekegnek. Megtanultad: kinek-kinek ott megy simán dolga – legyen pásztor vagy gróf –, hova állította sorsa! De hogy ne légy mindig magad: itt e selyemkendő! Ha megrázod: Tündérhonban megszólal egy csengő. Sebes hattyúfogatomban itt teremk én nyomban: beszélgetni, furulyázni véled a vadonban.

Mondjam tovább? A kis pásztor ezt a selyemkendőt bizony sokszor meglóbálta. Múltak az esztendők... Büszke, deli legénnyé nőtt, s egy tavasz estére: a szépséges tündérleányt feleségül kérte. Tündérr király hozományul ködpalotát adott, s aranybőrű kecskéket, gidákat, éppen száz tucatot.

Így éltek ők boldogságban, s tán még ma is élnek. Hogyha jártok arrafelé, hozzájuk betértek: ellátnak majd minden jóval, dallal és mesével: aranybőrű kecskék finom, friss tejével.

Balázs Gy Géza illusztrációja Kulcsár Ferenc
Tim-tom, találom című verseskötetében (Anser Kiadó, 2017)